

3. Grup Anyonlar – Gümüş Grubu

I⁻, SCN⁻, Br⁻, Cl⁻

- Gümüş grubu anyonlar, asidik bir çözeltiden gümüş nitrat ile çöktürülen; klorür, bromür, iyodür ve tiyosiyanat anyonlarını içerir.
- **I⁻, SCN⁻, Br⁻, Cl⁻**

- Pek çok anyon, gümüş(I) katyonuyla suda çözünmeyen bileşikler oluşturur. Sadece AgCl, AgBr, AgI, AgSCN, Ag₂S ve Ag₂S₂O₃ hafif asidik bir çözeltiden çöktürülür. Bu yüzden, bir anyon numunesi öncelikle seyreltik nitrik asit ilavesiyle ısıtılır ve asitte uçucu grup anyonları parçalanarak, özellikle de sülfür iyonu, ortamdan uzaklaştırılır.
- Bu işlemde sonra, numuneye sulu gümüş nitrat çözeltisi ilave edilerek gümüş grubunun suda çözünmeyen gümüş bileşikleri çöktürülür.

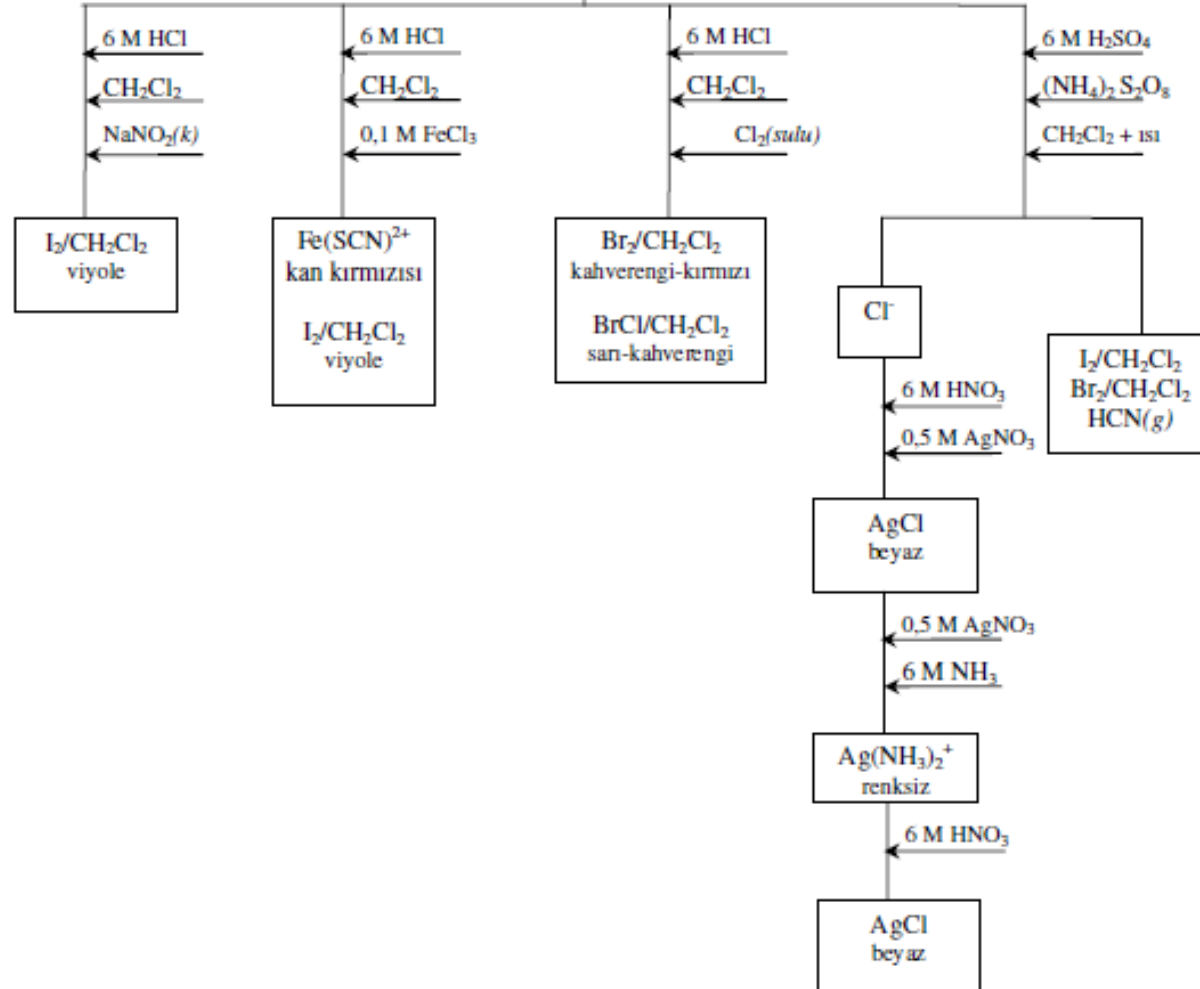
Anyon	Çöken tür	Çökelti rengi	6M NH ₃ 'te çözünürlük
I ⁻	AgI	Sarımsı	Çözünmez
SCN ⁻	AgSCN	Beyaz	Çözünür
Br ⁻	AgBr	Sarımsı	Hafif çözünür
Cl ⁻	AgCl	Beyaz	Çözünür

Aşağıdaki anyonların bir kısmını bulunduran
katı veya çözelti

I⁻, SCN⁻, Br⁻, Cl⁻

Karbonat eritişi(gerekliyse)

Çözelti dört kısma ayrılır

İyodür İyonunun Tanınması

1. Uygun çözeltiden bir deney tüpüne 5 damla konur. 1 mL (20 damla) damıtık su ilave edilir ve iyice karıştırılır.
2. Çözelti asidik olana kadar karıştırılarak damla damla 6 M HCl ilave edilir. Asitlik, turnusol kağıdıyla veya pH kağıdıyla kontrol edilir. Çözelti asidik olduktan sonra HCl asidin 5 damla fazlası konur. Çözelti başlangıçta turnusol kağıdı veya pH kağıdı ile kontrol edildiğinde, asidik olduğu tespit edilirmişse, 5 damla 6 M HCl ilave edilir ve iyice karıştırılır.

- **3.** 1 mL CH_2Cl_2 (metilen klorür) veya CS_2 (karbon disülfür) ilave edilir. CH_2Cl_2 nefes yoluyla anestezik madde olarak kullanılmaktadır. CS_2 zehirli ve kolayca alev alabilen bir maddedir. Bu işlemler kesinlikle bir çeker ocakta yapılmalıdır. Laboratuvar sorumluları, CH_2Cl_2 veya CS_2 yerine madeni yağ kullanılmasını önerebilirler. Bu durumda, kapalı bir yerde çalışmaya gerek yoktur; ancak, gözlemlerin oldukça dikkatli yapılması gereklidir. Madeni yağlarda oluşan rengin diğer iki çözücüdeki renklerle aynı olduğu söylenemez.

4. Birkaç kristal sodyum nitrit (NaNO_2) ilave edilir veya kuvvetli bir karıştırıcıyla karıştırılır ya da deney tüpünün ağzı bir mantar ile kapatılarak çalkalanır. CH_2Cl_2 fazında viyole bir rengin oluşması numunede iyodür iyonunun varlığını gösterir.

Tiyosiyanat İyonunun Tanınması

1. Uygun çözeltiden (Çizelge 7-2'e göre) 5 damla bir deney tüpüne konur. Bir damla damıtık su ilave edilerek iyice karıştırılır.
2. Çözelti asidik olana kadar, pH kağıdı veya mavi turnusol kağıdı ile kontrol edilerek ve karıştırılarak damla damla 6 M HCl ilave edilir. Çözelti asidik olduktan sonra hidroklorik asidin 2 damla fazlası konur. Çözelti başlangıçta asidik ise 2 damla 6 M HCl ilave edilerek iyice karıştırılır.

3. Asitte uçucu grubun anyonlarını ortamdan uzaklaştırmak için çözelti 5 dakika su banyosunda karıştırılarak ısıtılır.
4. Deney tüpü su banyosundan çıkartılır ve oda sıcaklığına kadar soğutulur. 1mL CH_2Cl_2 ilave edilir. Bu işlemler, mutlaka bir çeker ocakta yapılmalıdır.

5. 0,1 M FeCl_3 damlatılır ve kuvvetle karıştırılır. Sulu çözelti kahverengi olduğunda, FeCl_3 ilavesi durdurulur ve deney tüpü iyice karıştırılır. Çözeltinin rengi $\text{Fe}(\text{H}_2\text{O})_5(\text{SCN})^{2+}$ iyonundan dolayı kırmızı veya $\text{Fe}(\text{H}_2\text{O})_5\text{Cl}^{2+}$ aşırısından dolayı sarı olmaya başladığında 0,1 M FeCl_3 ilavesi durdurulur.

6. Sulu çözeltinin rengi kırmızı, kırmızı-kahverengi olması, ortamda tiyosiyanat iyonunun, organik fazın pembe-mor bir renkte olması ise, iyodun varlığını gösterir.

Bromür İyonunun Tanınması

1. Uygun çözeltiden 5 damla bir deney tüpüne konur. Bir damla damıtık su ilave edilerek iyice karıştırılır.
2. Çözelti asidik olana kadar, pH kağıdı veya mavi turnusol kağıdı ile kontrol edilerek ve karıştırılarak damla damla 6 M HCl ilave edilir. Çözelti asidik olduktan sonra hidroklorik asidin 4 damla fazlası katılır. Çözelti başlangıçta asidik ise, 4 damla 6 M HCl ilave edilir ve iyice karıştırılır.

3. 1 mL CH_2Cl_2 ilave edilir. Bu işlemler, mutlaka bir çeker ocakta yapılmalıdır.

4. Klor içeren çözülden damla damla ilave edilerek kuvvetle karıştırılır. Klor içeren çözelti ya % 1'lik kloramin-T veya taze hazırlanmış % 5 lik NaOCl çözeltisi su ile seyreltilerek hazırlanır (klor içeren çözelti hazırlanırken 5 damla % 5 lik NaOCl çözeltisi üzerine 4 mL damıtık su ilave edilir.

5. Numunede iyodür iyonu varsa, CH_2Cl_2 fazı pembeye dönüşecektir. Klor içeren çözeltilerden karıştırarak damla damla ilave edildiğinde, iyot, renksiz iyoda iyonuna yükseltgenir ve numunede bromür iyonu mevcutsa, CH_2Cl_2 fazında, ya kahverengi-kırmızı brom veya sarı-kahverengi BrCl oluşacaktır

6. Bu deneyde, bütün indirgen anyonlar klor tüketeceklerinden girişim yaparlar. Bu yüzden, bromür iyonuyla ilgili deneylerde pozitif netice elde edebilmek için, klor içeren çözeltilerden 20 damla kadar çözelti alınmalıdır. Ortamda indirgen anyonlardan hiçbirinin bulunmadığı durumda, bir veya iki damla klor içeren çözeltilerden ilave etmek yeterlidir.

Klorür İyonunun Tanınması

1. Uygun çözültiden 5 damla bir deney tüpüne konur. Bir damla damıtık su ilave edilerek iyice karıştırılır.
2. Çözelti asidik olana kadar, pH kağıdı veya mavi turnusol kağıdı ile kontrol edilerek ve karıştırılarak damla damla 6 M H_2SO_4 ilave edilir. Çözelti asidik olduktan sonra, asidin 1 damla fazlası katılır. Çözelti başlangıçta asidik ise 1 damla 6 M H_2SO_4 ilave edilir ve iyice karıştırılır.
3. 50 mg $(NH_4)_2S_2O_8$ ilave edilir ve iyice karıştırılır. Kaynamakta olan bir su banyosunda 5 dakika süreyle karıştırılarak ısıtılır. Küçük bir beher içerisindeki soğuk suya daldırılarak çözelti soğutulur.

4. 1 mL CH_2Cl_2 ilave edilir. Bu işlemler, mutlaka bir çeker ocakta yapılmalıdır. Deney tüpünün ağzı bir mantar tıpa ile kapatılarak kuvvetlice çalkalanır. İki fazın birbirinden ayrılması için beklenir ve organik faz atılır.

5. Basamak 3 ve 4'deki işlemler tekrarlanır.

6. 6 M HNO_3 'den 2 damla damlatılarak çözelti asidik yapılır. Çözelti iyice karıştırılır. Karıştırma işlemine devam edilerek 2 mL damıtık su ilave edilir.

7. 0,5 M AgNO₃ 'dan en fazla 2 damla ilave edilir ve her damla düşükten sonra çözelti iyice karıştırılmalıdır. Beyaz bir çökeltinin oluşması klorür iyonunun varlığını gösterir. Çözeltide hafif bir bulanıklığın görülmesi, klorür iyonu kirlenmesinden meydana gelebileceğinden dolayı, deney sonucu pozitif olarak rapor edilmemelidir.

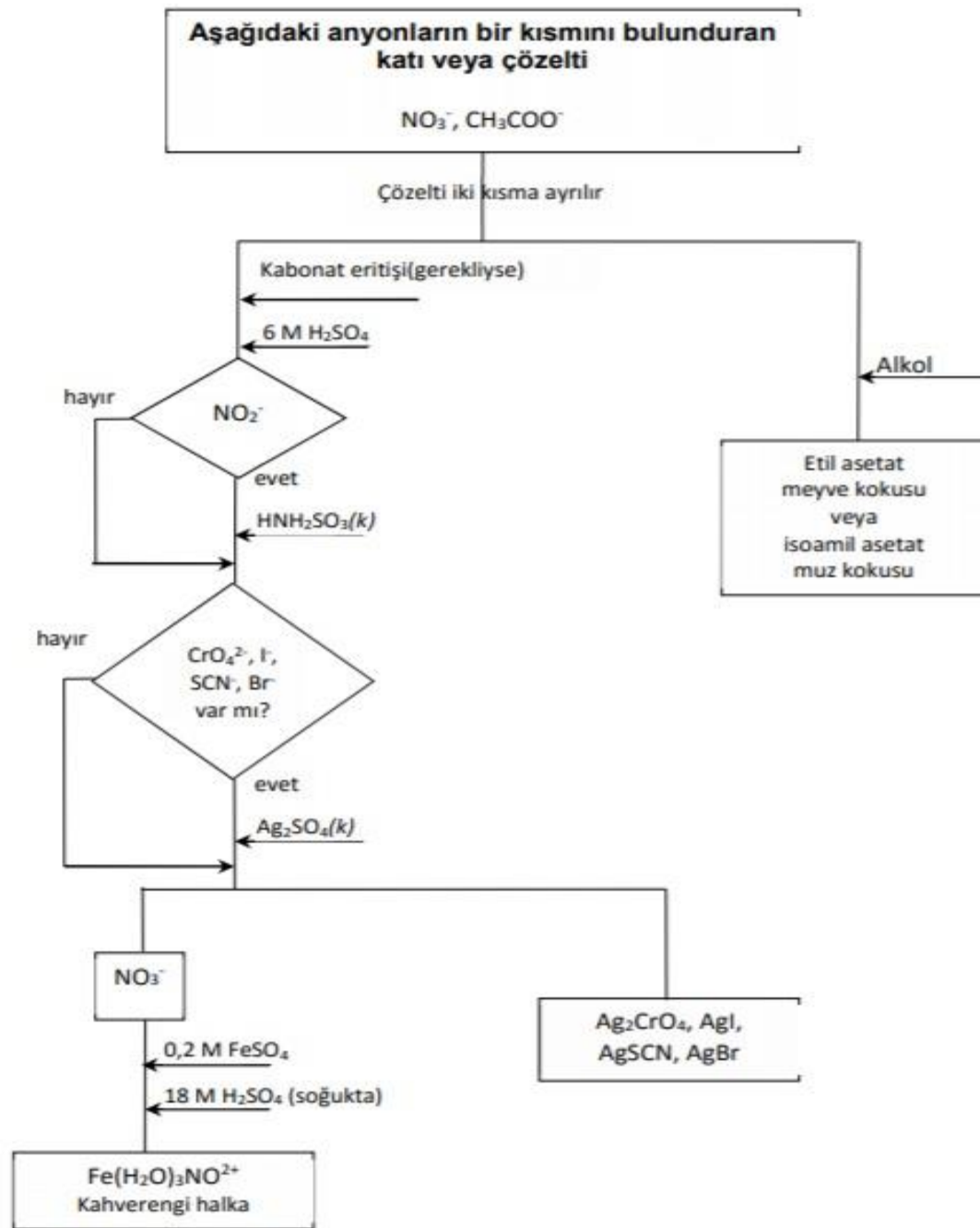
8. Karışım santrifüjlenir ve çözelti kısmı ayrılarak atılır. Çökelti 10 damla saf suyla yıkanır ve yıkama suyu atılır. Çökelti üzerine 2 mL saf su ve bir damla 0,5 M AgNO_3 (Ag^+ iyonlarının aşırısını sağlamak için) ilave edilir. Oluşan AgCl çökeltisini çözmek için 4 damla 6 M NH_3 eklenir ve iyice karıştırılır. Çözünmeyen kısım atılır.

10. Yeniden beyaz AgCl çökeleği oluşturmak amacıyla 6 M HNO_3 asit çözeltisinden damla damla ilave edilir. Çözeltinin asidik olup olmadığı mavi turnusol kağıdıyla veya pH kağıdıyla kontrol edilir. Asidik çözeltide, ortamda klorür iyonu varsa beyaz bir çökelti oluşacaktır.

4. Grup Anyonlar

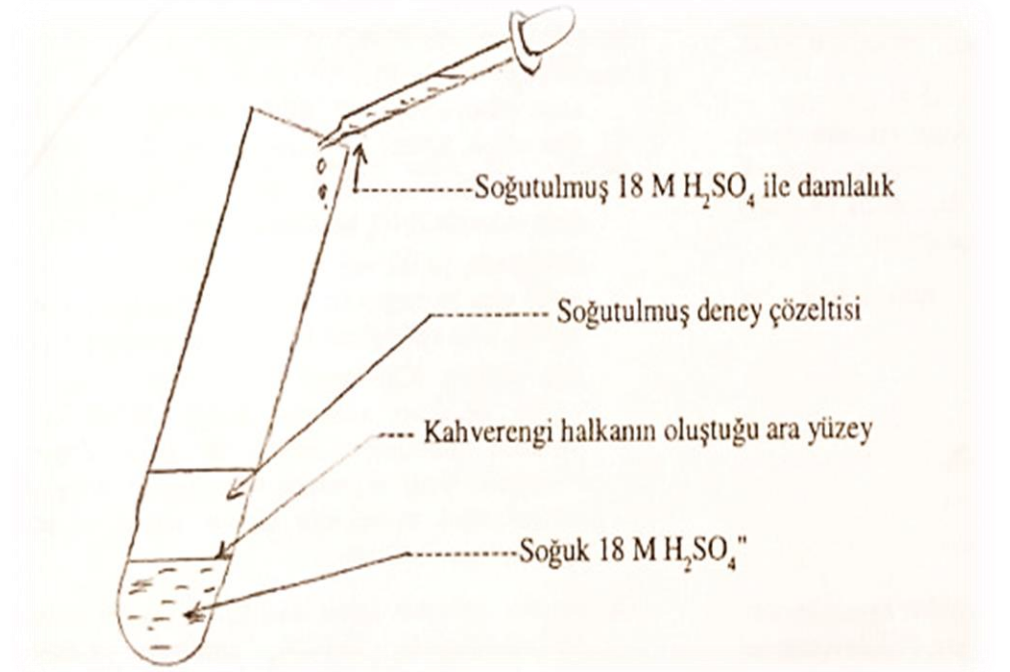
CH_3COO^- , NO_3^-

- Çözünebilir grup anyonlarından asetat ve nitrat iyonları bu kısımda verilmiştir.
- **CH₃COO⁻, NO₃⁻**
- Klorat ve permanganat iyonları bu grubun üyeleri olmalarına rağmen burada anlatılmayacaktır.

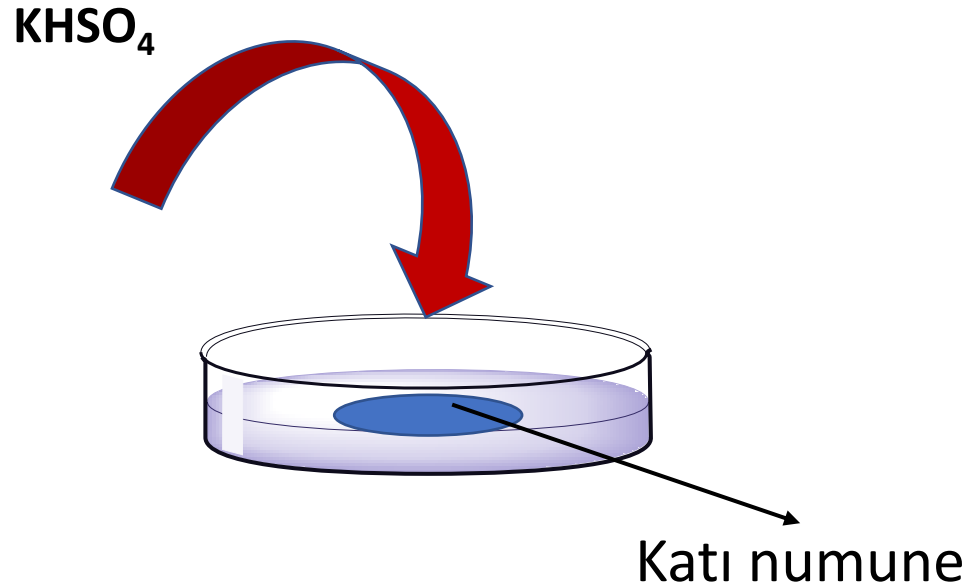

Nitrat İyonunun Tanınması

- Uygun çözültiden deney tüpüne 5 damla koyulur. 15 damla damıtık su ilave edilir.
- Asidik olana kadar damla damla 6 M H_2SO_4 eklenir.
- Çözelti üzerine yeni hazırlanmış 0,2 $FeSO_4$ çözültisinden 6 damla ilave edilir.
- Buzlu su banyosunda 3 dk süre ile soğutulur.
- Soğutulmuş 18 M H_2SO_4 çözültisi yavaş yavaş ilave edilir, 10 dk yerinden oynatmadan bekletilir (soğukta).
- Deney tüpünde iki çözülti ara yüzeyinde meydana gelen kahverengi halka nitrat iyonunun kanıtıdır.

Asetat İyonunun Tanınması

- Birkaç mg kati numune bir saat camına veya petri kabına alınır.
- Üzerine yaklaşık aynı miktarda $KHSO_4$ katısı ilave edilir.
- Bir spatül yardımı ile iki kati homojen bir şekilde karıştırılır.
- Bu esnada gelen sirke kokusu numunede asetat iyonunun varlığını gösterir.